

WIADOMOŚCI AGENCJI INFORMACYJNEJ "SIS" - 21.12.1989

INFORMACJE KRAJOWE

WARSZAWA. Apel NSZZ 'S' Regionu Mazowsze i NZS-u w związku z wydarzeniami w Rumunii. "Świat pomógł nam, my musimy pomóc Rumunom. Tysiace ich ginie, tysiące jest rannych, tysiące cierpi w więzieniach. My mamy święta, oni żałobę. Region Mazowsze wzywa wszystkich swoich członków i wszystkich Warszawiaków kochających wolność o przybycie pod ambasadę rumuńską i zapalenie zniczy żałobnych. Spotykamy się w drugi dzień świat o godz. 16.30 na ulicy Chopina. Naród rumuński ma prawo należeć do wolnej Europy. Dyktatura Ceausescu tej Europy zagraża".

WARSZAWA. Działacze na Rzecz Praw Człowieka z NRD zwróciły się z apelem, aby 23.12.1989 r. o godz. 14. w stolicach wszystkich państw europejskich pod ambasadami Rumunii odbyły się demonstracje protestacyjne.

WARSZAWA. 21.12. na plebanii kościoła w Wilanowie odbyło się posiedzenie Rady Krajowej NSZZ Rolników Indywidualnych "Solidarność". Obrady prowadził przewodniczący Rady Krajowej Gabriel Janowski. Wybrano dziesięcioosobowe Prezydium, w jego skład weszli przedstawiciele ze wszystkich stron kraju. Są to: Roman Wierzbicki, Zygmunt Horłmanowicz, Antoni Furtak, Wanda Sikora, Tadeusz Szymańczak, Andrzej Łuszczewski, Marian Dębiński, Krzysztof Jaworowski, Piotr Kochanowski, Tadeusz Kowalczyk. Wydano następujące oświadczenie:

"Rada Krajowa NSZZ RI 'S' zebrana w dniu 21 grudnia 1989 roku na posiedzeniu w Wilanowie oceniła aktualną sytuację oraz spodziewany rozwój wydarzeń w kraju. Narasta zaniepokojenie, napięcie i obawy związane z dotychczasowym przebiegiem oraz zapowiadanymi kierunkami i sposobem realizacji reformy gospodarczej. Szczególnie krytycznie ocenia się rynek żywnościowy oraz rolny. Obserwujemy szereg nieporozumień wokół rolnictwa .... Zajęcie jednoznacznego stanowiska w tej sprawie uważamy za swą powinność. Wobec tego oświadczamy co następuje: 1/ Związek udziela w dalszym ciągu politycznego zaufania i poparcia rządowi Tadeusza Mazowieckiego, z którym wiąże nadzieję na trwałość demokratycznych przemian w Polsce. 2/ Politykę rolną rządu oceniamy zdecydowanie negatywnie i ostrzegamy przed jej kontynuowaniem, ponieważ chcemy go uchronić przed utratą poparcia wsi i przed niedostatkiem żywności. 3/ Związek doloży wszelkich starań, aby uzyskać zasadniczy głos w sprawach reformy gospodarczej i życia w naszym kraju. Z całą stanowczością realizować będziemy nasz program ocalenia i rozwoju zagrożonej dziś produkcji rolniczej. 4/ Z najwyższym niepokojem obserwujemy poszczególne poczynania i ich efekty. Powstają niedopuszczalne, pozorne nadwyżki żywności wobec rzeczywistego jej braku i malejącego, pogarszającego się spożycia. Olbrzymi, niewykorzystany dotąd potencjał naszej wsi jest w coraz większym stopniu marnotrawiony. Sprowadza się żywność z zagranicy, gdy tymczasem pomoc zagraniczna i rozwój własnej produkcji w postaci środków plonotwórczych: nawozów, środków ochrony roślin, maszyn i sprzętu dalyby nieporównanie większe efekty - własna praca na własnej ziemi. Niższym kosztem moglibyśmy mieć więcej. Wobec takich i podobnych kardynalnych błędów nie będziemy mogli pozostać obojętni. 5/ Występujemy przede wszystkim w imię的可能性 całego społeczeństwa. W sposób oczywisty owoce naszej pracy służą innym. Nie ma takiego interesu wsi, który nie byłby interesem ogólnym."

Rolnicy, jako jedyna grupa społeczna, mogliby powiedzieć, że wyżywia się sami. Wierni jednak swemu powołaniu gotowi są żywić i bronić. Rolnictwo w zasadniczym stopniu decyduje o równowadze na rynku wewnętrznym, w najwrażliwszym jego obszarze - żywności - i wpływa na nastroje społeczne. Jest też naszą jedyną poważną szansą rozwoju eksportu, który nie eksploatuje ale trwale wzbogaca kraj. Z determinacją bronić będziemy zasadniczej tezy nauki Papieża Jana Pawła II o rolnictwie jako "podstawie zdrowej ekonomii" i nadamy jej w naszym kraju wymiar praktyczny".

Na konferencji prasowej, która odbyła się po zakończeniu obrad, korespondent SIS zapytał o środki, jakimi Związek zamierza wpływać na politykę rolną rządu Tadeusza Mazowieckiego. Przewodniczący Związku Gabriel Janowski odpowiedział, że będą to metody perswazji i argumentów. Poinformował, że na 28.12. zapowiedziane jest spotkanie Prezydium RK z premierem Tadeuszem Mazowieckim, na którym rolnicy zamierzają przedstawić swoje zasadnicze zastrzeżenia wobec programu Balcerowicza. Gabriel Janowski wyraził nadzieję, że argumenty rolników zostaną uwzględnione przez rząd. Antoni Furtak, przedstawiając stanowisko Rady wobec uchwały sejmowej na temat rolnictwa, stwierdził: "Przyjęcie ostrzejszej wersji uchwały w dniu wcześniejszym mogło grozić zachwianiem programu ekonomicznego".

WARSZAWA. Tematem dzisiejszego posiedzenia senackiej Komisji Kultury i Edukacji Narodowej były problemy związane z działalnością instytucji artystycznych. Minister Cywińska zapowiedziała, że w najbliższym okresie środki przeznaczane na ten cel będą minimalne. Natomiast w dalszym okresie ministerstwo będzie dofinansowywało te instytucje, które okażą się najlepsze. Wiele placówek przestanie funkcjonować, w wielu konieczne będą reorganizacje. Izabela Cywińska wspomniała również o odbudowie domów kultury. Ze strony Komisji padła propozycja, aby w ramach oszczędności przestać finansować takie zespoły jak 'Śląsk' czy 'Mazowsze', które wg. projektodawców są dziekiem czasów socrealizmu jako takie powinny przestać istnieć. Komisja apelowała do przedstawicieli ministerstwa o przygotowanie zmiany lub nowelizację ustawy z 1984 roku o instytucjach artystycznych. Mówiono także o pilnej potrzebie stworzenia ustawy o prawie aktorskim i ustawy o prawach artystów wykonawców.

Korzystając ze sposobności składamy wszystkim rządzącym i rządzonym, w miastach i na wsi, solidarnym, wytrwałym serdecznym życzeniom spokojnych, godnych Świąt Bożego Narodzenia. Na nadchodzący Nowy Rok 1990 z całego serca wszystkim - Szczęść Boże."

WARSZAWA. 21.12. Tymczasowy Komitet Krajowy PPS opublikował deklarację programową (ideoową) PPS. Czytamy w niej: 'Polska Partia Socjalistyczna, założona w 1892 roku na emigracji w Paryżu, jest partią polityczną, organizująca ludzi pracy do walki o swe prawa, godność, podmiotowość - o wolność, równość, niepodległość. (...) PPS wypracowała, realizowaną do dzisiaj, polską myśl socjalistyczną - zgodną z dążeniami robotników, demokratycznej inteligencji, a nawet świadomą swej społecznej roli częścią przedstawicieli klasy posiadającej - przedsiębiorców i oświeconego ziemiaństwa. Ta zgodność dążeń, wynikła z opracowanej i prezentowanej przez PPS tezy, że odzyskanie niepodległości narodowej jest warunkiem realizacji socjalistycznych zasad sprawiedliwości społecznej, a realizacja demokracji i upodmiotowienie szerokich mas pracowniczych - robotniczych i chłopskich - jest jedyną drogą do odzyskania i utrzymania narodowej niepodległości i budowania dobrobytu społeczeństwa i państwa. (...) Dzieje PPS są nierozerwalnie związane z

z walką Polaków o niepodległość. (...) Dla nas walka o niepodległość pozostaje niezakończona. Na mocy decyzji jaltańskich, wbrew woli narodu polskiego, zostaliśmy wtraceni w sfere wpływów sowieckich. Nie możemy pogodzić się z tym, aby w sprawach naszego narodu i państwa decydowały obce mocarstwa. (...) Znając los społeczeństw poddanych obcemu panowaniu stwierdzamy, że pozostaniemy wierni haslu: 'Za Waszą wolność i Naszą'".

KRAKÓW. Do czytelników "Solidarności Walczącej": "Święta Bożego Narodzenia przypominają, że wszyscy jesteśmy dziećmi Boga, śmiertelni i mali, przeznaczeni do wielkości. Prawda i wolność, nadzieja i solidarność, honor i niepodległość, praca i sprawiedliwość - tego poszukujemy, o to walczymy i tym żyjemy. Reszta - jak powiedział Pan - będzie nam przydana, czego Wam, Waszym Przyjaciolom i Bliskim z całego serca od siebie i redakcji życzę. Grudzień 1989, Kornel Morawiecki."

OLESZTYN. 21.12. nie doszło do wyborów wojewody. Kandydowali trzy osoby: prof. Janusz Budny z ramienia PZPR, Wojciech Wrzecionkowski z ramienia komitetów obywatelskich oraz kandydat z ZSL. Dziś rano prof. Budny wycofał swoją kandydaturę, uznając, że nie cieszy się zaufaniem społecznym. Ponieważ został zachwiany układ polityczny, wybory nie mogły dojść do skutku. Do czasu wysunięcia nowych kandydatów zostanie powołany wojewoda komisaryczny.

RADOM. 20.12. Krajowa Komisja Wyborcza podjęła uchwałę unieważniającą wybory na przewodniczącego Regionu Ziemi Radomskiej i na członków Zarządu Regionu. Oto fragment uchwały KKWyb.: "Stwierdzając naruszenie zasad proporcjonalności .../ KKWyb. NSZZ 'Solidarność' zarządza dodatkowe wybory w tych organizacjach zakładowych, w których nie wypełniono zasady, że jeden mandat otrzymuje organizacja zakładowa licząca od 10 do 100 członków. KKWyb. unieważnia wybory na przewodniczącego i dotychczas wybranych członków zarządu regionu i zarządza ponowne wybory. Przygotowanie i przeprowadzenie tych wyborów nadzoruje przedstawiciel KKWyb., pan Zygmunt Morzyński."

Fragmenty stanowiska RKW NSZZ 'S' Ziemi Radomskiej: "Przy ustalaniu zasad wyboru delegatów na Walny Zjazd regionu kierowano się zapisem par. 22 pkt 3 statutu NSZZ 'S'. Powołana tam proporcjonalność jest zasadą bardzo ogólną i nie precyzuje wg. jakiego wzoru owa proporcjonalność ma być stosowana. Specyfika regionu Ziemia Radomska jest, że zdecydowana większość związkowców jest zatrudniona w małych zakładach pracy rozrzuconych po całym województwie. .../ W związku z tym ustalając .../ zasady proporcjonalności w wyborach delegatów kierowano się również potrzebą zapewnienia reprezentatywności na WZD wszystkim funkcjonującym organizacjom zakładowym. .../ Tak sformułowana zasada proporcjonalności nie była kwestionowana przez przedstawiciela KKWyb. i Krajowej Komisji Wykonawczej podczas zebrania delegatów 2 grudnia .../. Stanowisko zajęte przez KKWyb. oznacza, iż należy .../ ponownie przeprowadzić wybory. W związku z powyższym uważamy, że zarzut KKWyb. i KKW jest spóźniony, jak również znacznie wykracza poza uprawnienia do ingerowania w wewnętrzne sprawy regionu .../. Jest to szczególnie groźne, że w obecnej sytuacji kraju stanowisko takie godzi w merytoryczną działalność związku. Nasze stanowisko prosimy traktować jako odwołanie .../".

Poprzedni przewodniczący regionu Ziemi Radomskiej Witold Król przesiął na ręce przewodniczącego Lecha Wałęsy następujące

oświadczenie? W związku z wyborem Andrzeja Beliny na przewodniczącego Miedzyzakładowej Komisji Regionalnej NSZZ "Solidarność" Ziemia Radomska w dniu 18 grudnia 1989 roku przekazałem w/w obowiązki przewodniczącemu Zarządu Regionu. Na skutek nieodpowiedzialnych decyzji Krajowej Komisji Wyborczej nie mam zamiaru brać udziału w rozbijaniu mojego regionu i składam rezygnację z członkostwa w Krajowej Komisji Wykonawczej. Nie mogę odpowiadać za region w sytuacji, gdy jest on rozbijany przez nieodpowiedzialnych ludzi z Krajowej Komisji Wyborczej".

WSCHODNIOEUROPEJSKA AGENCJA INFORMACYJNA

CZECHOSŁOWACJA

PRAGA. W związku z wyjaśnianiem przebiegu wydarzeń z 17 listopada w Pradze, Prokuratura Wojskowa ogłosiła, że w ciągu trzech tygodni przesłuchano 400 świadków, a trzy osoby zostały aresztowane. W najbliższych dniach zostanie złożony wniosek o wszczęcie postępowania karnego przeciwko Stepanowi.

PRAGA. Ambasada rumuńska oblężona jest przez studentów. Trwa zbiórka pieniędzy na rzecz ofiar krwawych zajść. Ambasada rumuńska odmawia bezpośredniego przyjmowania protestów - przyjmuje je tylko drogą pocztową..

PRAGA. Jednostki strażackie nadal są zobowiązane do współpracy z siłami bezpieczeństwa w czasie akcji interwencyjnych i mają wciąż w wyposażeniu urządzenia do walki z demonstrantami. Jest to przyczyna protestów strażaków, w niektórych jednostkach demontuje się sprzęt do walki z tłumem.

PRAGA. Rada Narodowa podjęła decyzję o przemianowaniu Placu Czerwonogwardzistów w Pradze na Plac Jana Palacha, ulicy Stalina na Starochodowską, a dworca kolejowego Praga-Centrum na dworzec Masaryka.

PRAGA. W Monachium powstało Forum Obywatelskie, które zamierza wspierać rozwój demokratyczny i pojednanie między narodami i mniejszościami w Czechosłowacji. Dalszym celem monachijskiego Forum jest występowanie w interesach Czechów i Słowaków mieszkających w RFN i przyczynienie się do pojednawczego rozwiązania problemu Niemców wysiedlonych z pogranicza czeskiego. Forum Obywatelskie z RFN zamierza koordynować pomoc dla czechosłowackiego Forum Obywatelskiego i SPP. W niemieckiej grupie założycielskiej są Czesi, Słowacy i Niemcy, z których 1/3 ma za sobą kary więzienia za działalność opozycyjną w Czechosłowacji.

PRAGA. Centrum Koordynacyjne Forum Obywatelskiego w Pradze odwiedzili amerykańscy prawnicy, wśród nich specjalisci w dziedzinie prawa konstytucyjnego. Przekonsultowano przedstawione przez FO projekty ustaw z zakresu praw człowieka i nowej konstytucji.

PRAGA. 20.12. sportowcy Akademickiego Klubu Sportowego w Pradze i Ośrodka Sportu Wyczynowego zażądali, aby Czechosłowacki Komitet Olimpijski natychmiast wniósł protest do MKO przeciw uczestniczeniu Rumunii w ruchu olimpijskim.

~~Czechosłowacja~~

PRAGA. 20.12. duchowni obwodów hradeckiego i pardubickiego czechosłowackiego Kościoła husyckiego zażądali zniesienia kontroli państwa nad Kościołami. Zadają zbadania przypadków prześladowania duchownych tego Kościoła. Niektórym z nich odebrano zgodę na

wykonywanie obowiązków kapłańskich.

PRAGA. Z Rzymu powrócił wicepremier CSRS Josef Hromadka. Został on przyjęty na 15-minutowej audiencji przez papieża Jana Pawła II.

PRAGA. Ladislav Adamec został wczoraj wybrany przewodniczącym Czechosłowackiej Partii Komunistycznej. Został również wybrany nowy Komitet Centralny.

PRAGA. 21.12. premier Marian Czalfa spotkał się z ministrem spraw zagranicznych i handlu Australii Johnem Evansem.

PRAGA. 21.12. przed ambasadą Rumunii w Pradze została odsłonięta tablica pamiątkowa poświęcona ofiarom z Timisoary.

PRAGA. Na 21.12. zapowiedziano w Pradze manifestację, wyrażającą solidarność z narodem Rumunii.

PRAGA. 21.12. rząd federalny wydał oświadczenie, w którym potepił w sposób zdecydowany barbarzyńskie postępowanie władz rumuńskich. Zwrócił się z żądaniem respektowania przez rząd rumuński praw człowieka, aby w przyszłości nie doszło do podobnych rzezi. Rząd Federalny CSRS zastrzegł sobie prawo do zerwania wszelkich kontaktów z Rumunią. Poproszono też czechosłowackiego ambasadora w Rumunii o przyjazd do Pragi na konsultacje. Rząd Federalny wezwał ambasadora Rumunii w Pradze do wyjazdu z Czechosłowacji, w celu zebrania szczegółowych informacji na temat wydarzeń w Rumunii, liczby rannych i zabitych. Zapowiedziano również zerwanie wszelkich rozmów bilateralnych z Rumunią.

PRAGA. 20.12. wyszedł pierwszy oficjalny numer "Lidových Novin", gazety środowisk opozycyjnych. Nakład 500 tysięcy.

WĘGRY

BUDAPESZT. Jak podały węgierskie środki przekazu dziś przed południem radio rumuńskie transmitowało przemówienie Nicolae Caucaescu. W tle słychać było okrzyki skierowane przeciw prezydentowi Rumunii oraz skandowana nazwa "Timisoara", następnie - po kilku wybuchach - transmisja została przerwana. Po trzech minutach wznowiono transmisję.

BUDAPESZT. 20.12. na posiedzeniu parlamentu minister spraw zagranicznych poinformował posłów o krokach podjętych przez rząd węgierski w związku z sytuacją w Rumunii. 20.12. wezwany został do ministerstwa ambasador Rumunii. Rząd węgierski zaprotestował przeciw uniemożliwianiu ambasadzie węgierskiej w Bukareszcie normalnego działania i agresywnym poczynaniom wobec pracowników tej placówki. Zażadano, by władze rumuńskie odcięły się od antywęgierskiej propagandy środków masowego przekazu. Minister spraw zagranicznych zwrócił się do węgierskiego społeczeństwa z apelem o powstrzymanie się od wszelkich działań antyrumuńskich. Poinformował, że rząd zamierza zerwać układ o przyjaźni z Rumunią. Siły zbrojne Węgier zostały postawione w stan pogotowia. Węgierska Partia Socjalistyczna zawiesiła wszelkie kontakty z Rumuńską Partią Komunistyczną.

BUDAPESZT. 21.12. na budynku węgierskiego parlamentu pojawiła się czarna flaga na znak żałoby po ofiarach z Timisoary. O godz. 13, w całym kraju bily dzwony, ruch uliczny został wstrzymany.

ZSRR

✓ MOSKWA. 19.12. pod gmachem prokuratury zostali zatrzymani członkowie moskiewskiego stowarzyszenia "Memorial", Jelena Łunina i Aleksandr Turkow - uczestnicy pikety w obronie Siergieja Kuźniecowa, przeprowadzanej codziennie od 28 listopada. Zatrzymanych pouczono o konsekwencjach kontynuowania akcji. Plakaty i transparenty odebrane im ze względu na "nieestetyczne literictwo". Dotychczas za udział w akcji ukarano 10 aktywistów "Memorialu". Jeden z nich, Dmitrij Leonow ma być sądzony 25 grudnia. Pikietowanie gmachu prokuratury trwa.

TBILISI. 19.12. w miejscowej telewizji wystąpił przybyły z Moskwy deputowany do Rady Najwyższej ZSRR, Arkadij Bakradze, przewodniczący gruzińskiego stowarzyszenia im. Rustawego. Poruszył sprawę ponownego rozpatrzenia przez Zjazd masakry w Tbilisi z 9 kwietnia br. Bakradze stwierdził, że na Zjeździe dominują anty-pierestrojkowe nastroje, a ostatnie plenum KC KPZR określił, jako reakcyjne. Oskarżano na nim Gorbaczowa o rozbicie gospodarki, utratę przez partię autorytetu i kierowniczej roli oraz sprzyjanie rozpadowi Układu Warszawskiego. Postawiono wniosek o odwołanie szefa KPZR. Dlatego też - powiedział Bakradze - Gorbaczow nie sprzeciwia się więcej armii i partyjnej konserwie w oczernianiu Gruzinów. Gruziński deputowany wezwał społeczeństwo do rozstrzygania swoich problemów własnymi siłami, ponieważ - "9 grudnia w ZSRR skończyła się pierestrojka".

KISZYNIOW. 17.12. odbyło się posiedzenie klubu społeczno-politycznego im. Matiewicza poświęcone przyszłym wyborom do miejscowych sowietów, oraz prawnej ocenie posunięć rządu niezależnej Mołdawskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej utworzonej w 1917 roku.

KIJOW. 16.12. w głównej auli Uniwersytetu Kijowskiego odbyła się konferencja założycielska Krajowego Stowarzyszenia Języka Ukrainskiego im. T. Szewczenki. Około 500 delegatów z Kijowa i okręgu uchwaliło program i statut Stowarzyszenia oraz przyjęło rezolucję popierającą Kościół unicki i autokefaliczny Kościół ukraiński, symbolikę narodową oraz wyborczy Blok Demokratyczny.

EREWAN. 14.12. 14 osobowa grupa żołnierzy pochodzących z Azji Środkowej została pobita przez Ormian i zmuszona do porzucenia macierzystej jednostki. Poszkodowani uciekli w kierunku granicy z Azerbejdżanem. Stan kilku żołnierzy jest poważny.

AŁMA-ATA. 16.12. Muchtar Szachanow, deputowany do Rady Najwyższej z Kazachstanu zaapelował na łamach "Kazachstańskiej Prawdy" do studentów Alma-Aty o nieuczestniczenie w manifestacjach zaplanowanych na 17-18 grudnia w obawie o spowodowanie recydywy wydarzeń z 1986 roku. Do manifestacji nie doszło.

UZBEKISTAN. 20.12. ruch ludowy "Berlik" oraz miejscowi deputowani do RN. ZSRR zwróciili się do władz o wprowadzenie do uzbeckiej konstytucji punktu, gwarantującego służbę wojskową na terenie republiki. Podkreślono również, iż wybory do miejscowych władz przebiegają z naruszeniem praworządności. Lista grupy inicjatywnej przedstawiająca kandydatów niezależnych z okręgu fergańskiego jest systematycznie prześladowana przez władze, deputowani uzbecki pomijają to milczeniem na Zjeździe.

SEMIPALATYNSK. 20.12. odbyło się posiedzenie trybunału społecznego,

w którym uczestniczyli przedstawiciele 19 okręgów Kazachstanu, państw nadbałtyckich, Ukrainy i Białorusi. Potępiono działania kompleksu wojskowo-przemysłowego, w którym nadal kontynuowane są próby jądrowe na miejscowym poligonie. Potępiono wystąpienie deputowanego Petruszenki, w którym zaproponował on urządzenie w Semipałatyńsku składowiska odpadów radioaktywnych. Zażądano natychmiastowego usunięcia Petruszenki z Rady Najwyższej ZSRR.

SWIERDŁOWSK. 20.12. z miasta nadeszło następujące oświadczenie: "My, przedstawiciele ugrupowań niezależnych Swierdłowska, T. Sielina, A. Gniadek (Związek Demokratyczny), J. Lesowskich, G. Edielew (związek zawodowy "Jedność"), oraz kandydat do Związku Demokratycznego A. Diegtiarew ogłaszymy głodówkę solidarnościową w związku z realnym zagrożeniem życia Siergieja Kuźniecowa. Zadamy natychmiastowego przewiezienia go do cywilnego szpitala, w którym mógłby on zakończyć głodówkę i powrócić do zdrowia. Głodówka nasza w mieszkaniu T. Sieliny trwać będzie do skutku, począwszy od 21.12.".